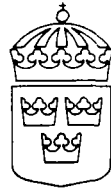

Regeringens proposition

1992/93:171

om forskning i frontlinjen

Prop.
1992/93: 171

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 11 februari 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Per Unckel

Propositionens huvudsakliga innehåll

Ur de tidigare löntagarfonderna avsätts ca 10 miljarder kronor för forskning.

Dessa medel ger möjlighet att stödja utvecklingen av internationellt särskilt konkurrenskraftiga forskningsenheter inom angelägna områden. Syftet är att genom koncentrerade insatser stärka det svenska samhällets konkurrenskraft.

I föreliggande proposition föreslår regeringen att

- en stiftelse för strategisk forskning med i första hand naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk inriktning inrättas
- en stiftelse för stöd till miljöstrategisk forskning inrättas
- en stiftelse för insatser inom kulturvetenskaplig forskning inrättas i anslutning till Riksbankens Jubileumsfond.

Stiftelserna avses, inom respektive område, förvalta medlen, initiera och bedöma projekt, fatta beslut om stöd samt följa upp den stödda

verksamheten. Ansvar för användningen av löntagarfonderna anförtros därmed stiftelserna. Prop. 1992/93:171

Medlen föreslås bli utnyttjade på ca 15 år.

För vardera av stiftelserna tillsätts en organisationskommitté för att förbereda igångsättningen av verksamheten. I styrelserna för den strategiska respektive den miljöstrategiska stiftelsen föreslås företrädare för såväl forskarsamhälle som näringsliv ingå.

Utdrag ut protokoll vid regeringssammanträde den 11 februari 1993

Närvarande: statsminister Bildt, ordförande, samt statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg och Ask

Föredragande: statsrådet Unckel

Proposition om forskning i frontlinjen

1 Inledning

Löntagarfonderna inrättades år 1984 (prop. 1983/84:50, bet. 1983/84:FiU20, rskr. 1983/84:122, SFS 1983:1092). De avvecklades vid utgången av år 1991 (prop. 1991/92:36, bet. 1991/92:FiU9, rskr. 1991/92:91, SFS 1991:1857).

Förvaltningen av löntagarfondernas tillgångar har överförs till en avvecklingsstyrelse som har till uppgift att förbereda en total utskiftning av dessa tillgångar. Avvecklingsstyrelsen har tagit sig namnet Fond 92-94. Enligt beslutet om avveckling av löntagarfonderna skall utskiftningen vara genomförd senast den 1 juli 1994.

Regeringen lade våren 1992 fram en proposition om utskiftning av löntagarfondernas tillgångar m.m. (prop. 1991/92:92). I propositionen föreslogs att en betydande del av löntagarfonderna skall användas för forskning. Riksdagen anslöt sig till regeringens förslag (bet. 1991/92:FiU21, rskr. 1991/92: 339).

I nämnda proposition angav regeringen sin avsikt att senare för riksdagen lägga fram närmare förslag om användningen av löntagarfondernas tillgångar till den del de skulle avse forskningsändamål. Medlen skulle i stor utsträckning användas för långsiktigt kunskapssökande genom grundforskning och forskarutbildning inom områden som väljs utifrån bedömningar av den betydelse de kan ha för utvecklingen av Sveriges framtida konkurrenskraft. Detta inkluderar den miljöstrategiska och medicinska forskningen.

I propositionen underströks att forskningen skulle ske på högsta internationella nivå, att den skulle koncentreras till kraftfulla insatser inom ett begränsat antal områden samt att den skulle stimulera till internationellt samarbete. Det förutsattes även att insatser som görs med löntagarfondsmedel skulle gå utöver de som kunde förväntas ske inom ramen för forskningspolitiken i övrigt.

I en uppgörelse om vissa ekonomisk-politiska åtgärder mellan regeringspartierna och socialdemokraterna hösten 1992 överenskomms att samråd skulle äga rum om löntagarfondsmedlens användning för forskning. Sådant samråd har genomförts.

2 Bakgrund

2.1 Inkomna förslag om användning av löntagarfondsmedel till forskning

På min inbjudan har forskningsråd, vissa sektorsforskningsorgan och akademier redovisat önskvärdheten av och möjligheter till utbyggnad av forskningen inom skilda områden. Därtill har ett stort antal förslag till användning av löntagarfondsmedlen lämnats av universitet, högskolor, företag, forskargrupper, enskilda forskare, organisationer m.fl. Likaså har de fördjupade anslagsframställningar som lämnats inför den kommande treåriga planeringsperioden för statligt finansierad forskning innehållit omfattande analyser och förslag till insatser av betydelse även i detta sammanhang.

De förslag som inkommit är av mycket skiftande omfattning och karaktär. Förslagen gäller forskningsinsatser inom en rad områden. Ett genomgående drag är betoningen av koncentrerade insatser av högsta kvalitet. Likaså understryks behovet av interdisciplinär forskning, liksom nödvändigheten av åtgärder som leder till en ökad internationalisering av forskningen.

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) förordar en utbyggnad av flera skilda kunskapsområden, bl.a. EG och europeisk integration, Sveriges ekonomiska historia, språk och information. Även Svenska Akademien påminner om språkets betydelse i kommunikationens och informationsbehandlingsens samhälle.

Socialvetenskapliga forskningsrådet har föreslagit omfattande datainsamling med intervjuteknik.

Det naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR) föreslår bl.a. stöd till "centers of excellence". Som exempel pekar rådet på resultaten av satsningen på Mittag-Lefflerinstitutet för matematik och föreslår en satsning i samma anda på ett centrum för forskning i gränsområdena mellan naturvetenskaplig, medicinsk och miljörelaterad forskning. Naturvetenskapliga forskningsrådet föreslår även stöd till särskilda forskningsområden, som miljörelaterad grundforskning och det s.k. HUGO-projektet. Det senare avser en tvärvetenskaplig ansats för att i internationellt samarbete delta i kartläggningen av arvsmassan hos människan och hos några s.k. modellorganismer.

Medicinska forskningsrådet (MFR) föreslår en uppbyggnad av vissa speciella forskningsområden, nämligen tillväxtforskning, glykobiologi och bioytor samt det metabola syndromet. Dessa områden har valts bl.a. för att de dels gäller grundkunskap för förståelse och botande av s.k.

”stora” sjukdomar, dels kan ge underlag för utveckling av produkter för svensk industri.

Förslagen från Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) innehåller bl.a. stöd till forskning för bättre industriutnyttjande av vedråvara, cell- och molekylärbiologi hos jordbruksgrödor och skogsträd samt forskning under rubriken ”uthållig produktionsförmåga med särskild hänsyn till marken som biologiskt ekosystem”.

Teknikvetenskapliga forskningsrådet (TFR) anger en rad angelägna områden för vidare svensk forskning, exempelvis enzymteknik, nanoteknologi, optoelektronik, molekylära sensorer. Samtidigt betonar rådet vikten av interdisciplinär forskning och föreslår en förstärkt koppling mellan teknikvetenskaplig, naturvetenskaplig och medicinsk forskning.

Enligt TFR bör resurser också avsättas för ”forskarskolor” samt för en snabb kompetensuppbyggnad inom ingenjörsvetenskapliga områden med hög industriell relevans.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) menar att förstärkningar framför allt bör göras genom kompetenscentra i anslutning till universitet och högskolor. NUTEK utvecklar och betonar områden med särskilt intresse för svensk industriell utveckling. Förslagen grupperas i huvudområden:

- miljöteknik med exempelvis mät- och reglerteknik för miljövärden,
- energi- och transportteknik med exempelvis tillämpad laserteknik,
- produktionsteknik och nya material med exempelvis avancerad ytmekanik,
- bioteknik med exempelvis industriell biomedicinsk molekylärbiologi samt
- informationsteknologi med exempelvis opto- och högfrekvensteknik eller systemergonomi.

NUTEK driver sedan några år, tillsammans med Naturvetenskapliga forskningsrådet, en framgångsrik satsning på materialtekniska forskningskonsortier och föreslår fortsatta insatser och en ökad industrianknytning av denna verksamhetsform. Vidare föreslår NUTEK ett program för nationell förstärkning inom mikroelektronikområdet.

Vetenskapsakademien (KVA) anser att löntagarfondsmedlen för forskning bör fördelas genom en enda stiftelse till allmänt stöd för forskning och forskarutbildning. Akademien betonar behovet av interdisciplinär forskning.

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) föreslår att förstärkningar görs inom informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Vidare bör enligt akademien en fond för finansiering av utländska forskare i Sverige upprättas.

I de fördjupade anslagsframställningar som utarbetats bl.a. av universitet och högskolor, forskningsråd, Forskningsrådsnämnden samt av sektorsmyndigheter som NUTEK, Statens Naturvårdsverk m.fl. inför 1993 års forskningsproposition finns vissa genomgående förslag. De gäller bl.a. insatser för forskarutbildningen, liksom för internationalise-

ringen av den högre utbildningen och forskningen samt en utbyggnad av vissa särskilt angelägna forskningsområden.

Utöver dessa förslag från forskningsråd, sektorsforskningsorgan och akademier har en mångfald förslag till stöd för forskning med löntagarfondsmedel presenterats. Bland de som har störst tyngd märks omfattande program för forskning riktad till vissa industrigrupperingar. Dessa förslag har utarbetats i samarbete med universitet och högskolor och innefattar insatser av olika slag från industriföretagen i första hand, men även exempelvis från industriforskningsinstitut. Exempelvis gäller sådana förslag flygplans-, fordons- och järnvägsområdena, mikroelektronik samt användning av skogsråvara. I de föreslagna programmen ingår ett flertal delprogram och projekt av värde för utvecklingen inom andra vetenskaps- och tillämpningsområden.

2.2 Sverige i ett internationellt perspektiv

Kunskap är ett avgörande konkurrensmedel för individer, företag, samhällsfunktioner i övrigt och nationer. Kunskap är också en vital del av varje samhälles kulturella utveckling. Utvecklingen av de mänskliga resurserna får gradvis en relativt sett ökande betydelse.

Viktiga konkurrentländer till Sverige stärker i dag sina satsningar på forsknings- och utvecklingsarbete. En höjd kunskaps- och teknologinivå betraktas som en nödvändig förutsättning för ländernas utveckling i såväl ekonomiska som andra avseenden. Ambitiösa satsningar sker, trots ett ansträngt ekonomiskt läge, som ett viktigt medel för att minska sårbarheten och öka tillväxten i den nationella ekonomin.

Varje land har sin historia och sina förutsättningar, även när det gäller uppbyggnaden av organisationer och politik för vetenskap och teknik. Jämförelser mellan olika länder, inte minst med statistiska indikatorer, måste göras med stor försiktighet.

Sammanställningar från OECD:s Technology Economy Programme och från Statistiska centralbyrån ger stöd för följande iakttagelser:

I Sverige har drygt 11 procent av arbetskraften akademisk utbildning. I USA har mer än 24 procent av arbetskraften sådan utbildning, medan flertalet industriländer ligger däremellan. Detta förhållande är oroande ur svensk synvinkel. Regeringen förstärker grundutbildningen vid universitet och högskolor för att vårt land skall kunna klara konkurrensen med omvärlden. Det får på olika sätt konsekvenser också för forskningen.

USA har de senaste åren ökat sina federala satsningar på forsknings- och utvecklingsarbete (FoU) med 12–13 procent per år. Japan, som tidigare haft en relativt låg andel grundforskning, har fattat beslut om att fördubbla de statliga satsningarna på universitetens forskning så snabbt som möjligt. Det är framför allt stödet till grundforskning som härigenom förstärks. I Storbritannien satsar staten på en ökad andel rörliga rådsmedel jämfört med fakultetsanslag till universitet och högskolor.

Därmed avser man att uppmuntra konkurrens och ökad kvalitet i forskningen.

Av alla OECD-länder har Sverige störst andel av statligt finansierad FoU vid universitet och högskolor. Skälet för den svenska politiken att koncentrera forskningsinsatserna till universitets- och högskolesystemet är att det är angeläget att av begränsade resurser kunna åstadkomma så utvecklande forskningsmiljöer som möjligt.

Flertalet länder samlar på särskilda sätt sitt statliga forskningsstöd, inte minst till områden som informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Dessa vetenskaps- och teknikområden bedöms ha stor hävstångseffekt för respektive lands konkurrensförmåga. Andra länders insatser är ofta, även med hänsyn tagen till respektive lands storlek, större än Sveriges.

Program för att främja samverkan och kunskapsutbyte mellan företag och offentligt finansierade forskningsgrupper vid högskolor och andra typer av organisationer har redan introducerats eller är under uppbyggnad i de flesta länder. Det gäller program för att stimulera forskares rörlighet, program för att ge företag incitament att samarbeta i finansiering och genomförande av konkurrensneutral forskning, etc.

I exempelvis USA, Tyskland och Storbritannien bedrivs en stor del av forskningen vid universitet och högskolor i särskilda forskningscentra. Ett huvudmotiv för etablering av sådana centra är ofta att förbättra kontaktytan mot näringslivet.

I Japan har huvuddelen av de riktade statliga satsningarna på strategisk forskning gjorts i statliga forskningsinstitut, i enskilda företag med stora resurser för avancerad forskning och, under senare år, i ett stort antal forskningsinstitut vilka ägs av grupper av företag och som etablerats för genomförande av 5-10-åriga forskningsprogram. Dessas verksamhet är till större delen - vanligen 70 % - statligt finansierad.

Den japanska regeringen har under det senaste decenniet i ökande grad betonat vikten av, och på olika sätt försökt underlätta, en närmare samverkan mellan högskolesektorn och näringslivet. Näringslivets finansiering av forskning vid universitet och högskolor har också ökat markant under senare år.

Internationell samverkan uppmuntras i de flesta länder och ges på olika sätt särskilda resurser. Ett exempel är den tyska von Humboldtstiftelsens finansiering av utvalda utländska gästforskare i Tyskland. Europeiska länder stöder sina forskares och företags deltagande i EG:s ramprogram, Eureka, COST med flera samarbetsprogram. I Frankrike får institut, exempelvis inom den statliga vetenskapsorganisationen CNRS, vilka utvecklar bilateralt samarbete med institut i andra länder, särskilt stöd för detta.

2.3 Svensk konkurrenskraft

Uppgiften att utveckla Sveriges framtida konkurrenskraft är en huvudfråga i regeringens forskningspolitik. Denna uppgift är vid och omfattar

fler områden än teknikvetenskap och ekonomi. Varje kulturnation måste upprätthålla en hög bildningsnivå och ge medborgarna möjligheter att vårda och utveckla sitt kulturarv. Endast en nation med hög ambition i dessa avseenden, och vars medborgare, forskare och företag är väl förtrogna med andra länders förhållanden, kan dessutom i längden vara en aktiv och intressant samarbetspartner för andra.

De konkurrensfördelar som Sverige har haft i en rad avseenden under stora delar av efterkrigstiden har successivt minskat. Det gäller också forskningen. Tidigare kunde exempelvis delar av svensk forskning och utvecklingsarbete få stimulans och resurser genom stora offentliga beställningar och genom samarbete med stora nationellt baserade företag.

I dag är förutsättningarna i grunden förändrade. De stora företagen blir alltmer transnationella och förlägger sin forskning och sitt utvecklingsarbete till de länder eller regioner där förutsättningarna är mest fördelaktiga. Stora offentliga upphandlingar kommer i framtiden inte i samma utsträckning att kunna användas som en hävstång i forsknings- och teknikpolitiken.

En bred, kontinuerlig och långsiktig kunskapsuppbyggnad är nödvändig. Denna måste emellertid förenas med särskilda insatser på områden där både svensk forskning och, i förlängningen, svenskt näringsliv har förutsättningar att nå speciella framgångar på lång sikt.

Bredd i forskningssatsningarna krävs såväl för att den högre utbildningen skall kunna ges en god kvalitativ bas som för att Sverige skall kunna möta nya möjligheter inom vetenskapens område. Bredden är också en förutsättning för att resultat från den internationella forskningen skall kunna utvecklas i vårt land.

Parallellt med detta är det emellertid, som just nämnts, nödvändigt att åstadkomma kraftsamling och koncentration av resurserna till särskilt lovande områden. Detta är en förutsättning för att Sverige skall kunna stärka sin internationella konkurrenskraft, inom forskningen liksom inom näringslivet och samhället i övrigt.

En nyckelfaktor för en ökad konkurrenskraft är hur väl näringslivet förmår nyttiggöra den kompetens och kunskap som byggs upp genom offentligt finansierad forskning. Stora insatser görs i olika länder för att överbrygga klyftan mellan universitet, högskolor och företag. Att förbättra idé- och kunskapsutbytet mellan universiteten och högskolorna å ena sidan, och näringslivet å den andra, är en utmaning också för Sverige. I forskningspropositionen (prop. 1992/93:170) lämnar regeringen särskilda förslag på detta område.

2.4 Svensk forskning i dag

Tillsammans med Japan, Tyskland, Schweiz och USA är Sverige det land som avsätter störst andel av BNP för forskning och utvecklingsarbete.

De samlade svenska FoU-satsningarna uppgick budgetåret 1989/90 till ca 35 miljarder kronor. Nära 60 procent av dessa finansierades med pri-

vata medel, först och främst av industrin. Finansiering från utlandet uppgick till cirka två procent. Resterande del utgjordes av offentliga medel. Den svenska fördelningen mellan olika forskningsfinansiärer liknar fördelningen i många jämförbara länder.

Den största delen, 64 procent, av den svenska forskningen och utvecklingsarbetet utförs inom näringslivet, 32 procent inom universitet och högskolor. Resterande fyra procent utförs i övriga delar av den offentliga sektorn. Sverige skiljer sig här genom att en så hög andel av offentlig FoU utförs inom universitet och högskolor. Skälet härför är, som tidigare framhållits, att en koncentration av forskningsinsatser bedömts angelägen med tanke på Sveriges relativa litenhet.

Huvuddelen av näringslivets FoU avser utvecklingsarbete. Endast 15 procent av näringslivets FoU bedöms vara forskning. Därtill kommer att nära hälften av näringslivets FoU avser förbättring av existerande produkter och processer. För stora delar av detta utvecklingsarbete saknas samband med forskningen.

Egenfinansieringen av företagssektorns FoU är ca 85 procent i Sverige, vilket motsvarar nivån i t.ex. Tyskland och Nederländerna. Statens finansiering av industrins FoU avser i huvudsak beställningar för försvaret. I andra länder, t.ex. USA, Storbritannien och Frankrike, har industrin en egenfinansieringsnivå för sin FoU på cirka 70 procent.

FoU inom näringslivet är i Sverige i hög grad koncentrerad till vissa branscher. Transportmedelsindustrin och maskinindustrin står sammantaget för mer än hälften av näringslivets totala FoU. Läkemedelsindustrin har den högsta andelen av tillgängliga resurser som satsas på FoU, medan trävaruindustrin och den grafiska industrin har den lägsta.

Av de offentliga medlen till FoU, totalt 18,5 miljarder kronor 1991/92, anslås 45 procent till allmän vetenskaplig utveckling, dvs. i huvudsak forskningsrådsanslag och fakultetsanslag till universitet och högskolor. 25 procent av övriga offentliga medel för FoU, inklusive medlen till försvarsändamål, finansierar också forskning vid universitets och högskolor. Sektorsforskningsorganen kanaliserar i genomsnitt 40 procent av sina medel till universitet och högskolor.

Merparten, 73 procent, av de totala resurser som tillförs universitet och högskolor avser teknik, medicin och naturvetenskap. De humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsområdenas andel har ökat något i Sverige under 1980-talet. Humanistisk forskning stöds främst genom fakultets- och forskningsrådsanslag. Teknisk forskning har den största andelen sektorsmedel, medan medicinsk forskning och skogs- och jordbruksforskning i högre grad än andra områden finansieras med medel från kommuner och landsting respektive privata ickevinstdrivande finansiärer. Medicinsk och teknisk forskning erhåller betydande resurser från näringslivet.

Sedan början av 1980-talet lägger regeringen vart tredje år fram samlade forskningspropositioner. Dessa har möjliggjort en mera långsiktig planering inom forskningsområdet än vad som varit fallet inom huvuddelen av den statliga verksamheten i övrigt.

Statsmakternas beslut i samband med forskningspropositionerna har inneburit en successiv utbyggnad av såväl forskning som forskarutbildning. Prioriterade områden är informationsteknik (IT), bioteknik och materialteknik, men också miljöforskning.

Som komplement till Styrelsen för teknisk utvecklings (STU) och NUTEK:s FoU-stödjande åtgärder inom informationsteknikområdet har två nationella, tidsbegränsade program genomförts. Ett program för mikroelektronik drevs således under senare delen av 1980-talet. Vidare slutfördes under budgetåret 1991/92 ett nationellt program för informationsteknologi på systemnivå (IT4). Programmen har följts upp med en utredning (IT 2000) som föreslår en rad åtgärder av både forsknings- och utvecklingskaraktär för att vidareutveckla Sveriges position inom informationsteknologiområdet.

Regeringen har tidigare markerat sin vilja att ytterligare stärka forskning och högre utbildning. Insatser har gjorts för att på olika sätt förstärka kvaliteten i den verksamhet som bedrivs vid svenska universitet och högskolor. Regeringen presenterade sommaren 1992 omfattande förslag med detta syfte. Riksdagen har bifallit förslagen.

Riksdagens beslut innefattade en ny högskolelag. Lagen markerar bl.a. en frigörelse av universitet och högskolor från regeringens och riksdagens detaljstyrning. Större möjligheter för studenter att välja studieinriktning samt ett utvidgat eget ansvar för universitetens och högskolornas lärare och forskare är viktiga inslag i den förestående förändringarna.

Statsmakterna har också beslutat om en utbyggnad av den högre utbildningens volym. Vid mitten av 1990-talet kommer ca 50 000 fler studenter härigenom att erbjudas plats vid universiteten och högskolorna. Regeringen har tidigare denna dag beslutat förelägga riksdagen förslag till forskningspolitik för budgetåren 1993/94–1995/96 (prop. 1992/93:170). Ett kvalificerat underlag för statsmakternas bedömningar har tagits fram av universitet, högskolor, forskningsråd, sektorsorgan, särskilda utredningar m.fl. Som ett led i förberedelserna för forskningspropositionen har en rad centrala forskningspolitiska frågor diskuterats inom forskningsberedningen, regeringens rådgivande organ för forskningsfrågor. Ett förslag till forskningsstrategi inför 2000-talet har utarbetats av forskningsberedningens sekretariat. En vid krets har getts möjligheter att ge synpunkter på denna.

Sverige befinner sig i dag i en situation där förstärkta insatser för forskning och kunskapsutveckling måste ges hög prioritet. Redan i regeringsförklaringen hösten 1991 har regeringen markerat sin strävan att förstärka forskningen och den högre utbildningen.

Svensk forskning når idag en erkänt hög standard, om än med variationer både inom och mellan olika forskningsområden. Med det allt starkare internationella samspelet, den ökade förändringstakten och de intensifierade forskningsinsatserna i vår omvärld skärps emellertid kraven.

Svensk forskning ställs inför en rad utmaningar. Löntagarfondsmedlen skapar särskilda möjligheter att möta dessa. De fondmedel som nu föreslås avsatta för forskning bör utnyttjas framför allt för att tillgodose kravet på att främja tillkomsten av vissa särskilt starka forskningsmiljöer och att inom dessa främja forskarrekruteringen. I fråga om rekryteringen av forskare är det särskilt viktigt att se till att flera kvinnor kan engageras.

Forskarrekryteringen måste stärkas för att möjliggöra en nödvändig kvalitativ och kvantitativ utbyggnad av den högre utbildningen och för att förnya och utveckla forskningen, inte minst i företagen. Antalet examinerade inom forskarutbildningen är inom vissa områden för litet för att förse näringslivet med ett ökat antal vetenskapligt utbildade medarbetare. Samtidigt krävs ett större intresse för forskarutbildade inom näringslivet.

Kontaktytorna mellan den offentliga forskningen, näringslivet och andra delar av samhället är i dag otillräckliga. En ökad och direkt samverkan mellan forskare inom universitet och högskolor, forskningsinstitut, företag och andra organisationer är nödvändig. De resurser som ställs till forskningens förfogande genom löntagarfonderna skall främja detta syfte.

3 Användningen av löntagarfondsmedel till forskning

Mitt förslag: De löntagarfondsmedel som nu avsätts för forskning bör användas för följande ändamål:

- Huvuddelen av medlen tilldelas en stiftelse som inrättas för *strategisk* forskning med naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk inriktning.
- En stiftelse för stöd till miljöstrategisk forskning inrättas. Stiftelsen skall främja upprättandet av stabila former för långsiktigt samarbete mellan forskargrupper inom och utom universitets- och högskolesystemet.
- En stiftelse för stöd till kulturvetenskaplig forskning inrättas.

Skälen för mitt förslag: Sverige måste bedriva en forskningspolitik som tillgodoser både behovet av bred kunskapsuppbyggnad och koncentrerade insatser. Som angavs redan i proposition 1991/92:92 bör löntagarfondernas resurser först och främst nyttiggöras för den senare kategorin insatser.

Löntagarfondsmedlen öppnar möjligheter till att genom strategiska val och kraftsamling ge förutsättningar för en långsiktigt positiv utveckling av såväl svensk forskning som svenskt näringsliv och det svenska samhället i dess helhet. Resurserna bör inriktas på särskilda insatser, utöver

och som komplement till den forskning som finansieras i nuvarande former. Det är särskilt angeläget att med löntagarfondsmedlen skapa starka forskningsmiljöer av högsta internationella klass med betydelse för utvecklingen av Sveriges framtida konkurrenskraft. Sådana kännetecknas bl.a. av livligt internationellt samarbete samt av att forskare från olika discipliner deltar i lösande av komplexa gränsöverskridande problem. Sådana s.k. centers of excellence – starka forskningscentra eller forskningsområden, är av vital betydelse för Sveriges framtid.

Resurserna bör också användas så att tillgången på kvalificerade forskare i landet ökas. Jag förutsätter att verksamhet som erhåller finansiellt stöd ur dessa medel normalt kommer att innefatta väsentliga inslag av handledning och studiefinansiering för forskarutbildning. Detta har i sin tur stor betydelse för att öka tillgången på vetenskapligt kompetent personal, bl.a. i näringslivet, och för att stärka samspelet mellan universitet/högskolor och näringsliv. Insatserna utgör därmed ett led i regeringens strävan att skapa förutsättningar för en fördubbling av antalet doktorsexamina till år 2 000.

En viktig kvalitetsindikator för strategisk forskning som riktar sig till näringslivets behov är teknikledande företags – svenska såväl som utländska – värdering av forskningens nivå och slagkraft i ett internationellt perspektiv.

Enligt min mening bör löntagarfondsmedlen satsas på tre huvudområden, nämligen ett som omfattar strategisk forskning med naturvetenskaplig och teknisk inriktning, ett som avser miljöstrategisk forskning och ett som gäller kulturvetenskaplig forskning. Den största andelen av medlen bör satsas på det förstnämnda området. Forskning på det medicinska området kan stödjas såväl inom ramen för satsningarna på strategisk forskning som inom ramen för de kulturvetenskapliga insatserna.

Under beredningen av de förslag jag nu lägger fram har många förslag till konkreta forskningsprojekt framförts. Det är dock inte en uppgift för regering och riksdag att ge detaljerade anvisningar om forskningens inriktning. Statsmakterna bör endast inom relativt breda ramar ange hur löntagarfondsmedlen skall utnyttjas och ange en struktur genom vilken beslut om forskningsmedlen skall fattas. De stiftelser som jag föreslår skall inrättas har själva att göra såväl de konkreta forskningsbedömningarna som att ta ansvar för besluten.

Enligt min mening bör följande riktlinjer, så långt det är möjligt och lämpligt med hänsyn till varje forskningsområdes speciella förutsättningar, vara vägledande för val och inriktning av satsningar med löntagarfondsmedel:

- Koncentration av insatser bör ske så att forskningscentra eller forskningsområden med internationell slagkraft kan etableras. Dessa centra/områden bör vara av viss storlek. Internationaliseringskravet bör också ses som ett sätt att betona vikten av hög kvalitet i den forskning som bör komma ifråga för stöd. Arbetsvillkoren måste vara sådana att de blir attraktiva för utländska forskare av högsta klass.

- Projekt och program som innebär gränsöverskridanden mellan discipliner bör prioriteras. För att sådana ansatser skall bli framgångsrika krävs att deltagarna besitter hög kompetens inom respektive disciplin.

- När så bedöms lämpligt bör nätverk eller fastare samarbetsformer etableras för att kring en kvalificerad vetenskaplig uppgift samla nationell och internationell expertis.

- Insatserna skall befördra forskarutbildning och forskarrekrutering. Unga lovande forskare skall ges goda utvecklingsmöjligheter.

- De forskningscentra eller -områden som bör komma i fråga för stöd bör finnas inom eller i nära anslutning till universitet och högskolor. Samverkan mellan universitet och högskolor å ena sidan, och näringslivet å den andra, bör ges särskild prioritet när forskning inom områden som är särskilt intressanta för näringslivet kommer ifråga för stöd.

- Forskares rörlighet bör uppmuntras. Det gäller rörlighet såväl internationellt som mellan universitet/högskolor, institut och företag. Svenska och internationella forskare med högsta kompetens bör engageras. I varje stiftelse bör ett internationellt utbytesprogram byggas upp. Förebilder för sådana program finns i andra länder, inte minst i Tyskland. Möjligheten att nå slagkraft genom samverkan med starka utländska forskningsenheter bör beaktas.

Det framgår av dessa riktlinjer att insatsernas syfte är att förstärka den vetenskapliga miljön i landet genom att fler framstående forskare får möjlighet att verka. Endast i begränsad utsträckning och som en del i skapandet av en vetenskaplig miljö bör fondmedel också kunna användas till t.ex. utrustning.

De insatser som görs med löntagarfondsmedel bör alltså få en särskild karaktär. Detta motiverar att ansvaret för verksamheten läggs på nya organisationer som etableras vid sidan av de existerande. Jag föreslår därför att ansvaret för fördelningen av medlen läggs på tre för ändamålet särskilt inrättade juridiska personer - tre stiftelser. Den kulturvetenskapliga stiftelsen föreslås samförvalta med Riskbankens Jubileumsfond. I det följande (avsnitt 4 och 8) ger jag en närmare beskrivning av skälen till och utformningen av de valda organisationerna.

4 Ekonomiska och organisatoriska grunddrag för stiftelserna

Huvuddelen av de tidigare löntagarfondsmedlen är placerade i svenska börsnoterade aktier. De förvaltas i en särskild fond, Fond 92-94.

Det är inte möjligt att före den tidpunkt då utskiftningen av kapitalet från nuvarande förvaltning sker exakt ange storleken av de resurser som kommer att ställas till forskningens förfogande. För närvarande är värdet av det kapital som avses bli använt för angivna ändamål cirka 10 miljarder kronor. Med hänsyn till möjliga förändringar i värdet anges

endast vilka andelar av denna resurs som skall användas för de olika ändamålen.

Verksamhet inom kvalificerade forskningsområden kan endast byggas upp etappvis. Inledningsvis bör huvudsakligen avkastningen på tillgängliga medel användas för de nya forskningsaktiviteterna. Successivt bör även kapitalet tas i anspråk.

Jag bedömer att den totala tiden för de insatser som nu föreslås skall uppgå till cirka 15 år. En tidsbegränsad, men i gengäld desto kraftigare, förstärkning av forskningen är enligt min mening att föredra framför mindre insatser över lång tid. Detta skapar också goda förutsättningar för att profilera insatserna jämfört med de existerande forskningsfinansierande organen. Sådana insatser kan vidare generera livskraftiga arvtagare till de forskningsmiljöer och strukturer som nu skapas. Karaktären av tidsbegränsad satsning innebär givetvis att planeringen av insatserna får utgå från detta som en grundläggande förutsättning.

Mina förslag innebär att de angivna resurserna kommer att disponeras av tre stiftelser. Kombinationen av argumenten för koncentration till vissa områden och behovet av pluralism också i forskningsfinansiering talar för att ett fåtal, smidigt fungerande, nya organ får ansvaret för resurserna. Stiftelsen är en beprövad organisationsform för förvaltning och fördelning av forskningsresurser. Möjligheterna är goda att i stiftelseförordningar skapa organisatoriska ramar som anpassas till respektive ändamål.

Stiftelserna bör anförtros uppgiften att utveckla sina arbetsformer med hänsyn till vad som bedöms ändamålsenligt för de olika insatsområdena. Självfallet bör de när så bedöms lämpligt kunna samfinansiera verksamhet såväl sinsemellan som med andra forskningsfinansierande organ, högskolor, universitet, företag m.m.

Verksamheten bör regelbundet bli föremål för kvalificerad utvärdering och uppföljning, bl.a. för att ge stiftelserna underlag för omprövning och omprioritering. Möjligheterna att långsiktigt binda fondmedlen i olika forskningsinsatser bör därför begränsas.

Det bör ingå i uppdraget till de organisationskommittéer, som jag i det följande förordar skall inrättas, att föreslå hur och när resurserna från Fond 92-94 skall överföras till de nyinrättade stiftelserna.

5 Strategisk forskning

Mitt förslag: Stiftelsen för strategisk forskning tillförs 60 procent av ifrågavarande medel.

Medlen avses för satsningar på i första hand naturvetenskaplig och teknisk forskning. Huvuddelen av forskningsinsatserna bör utföras inom existerande organisationer, i första hand inom universitet och högskolor.

Skälen för mitt förslag: Teknisk och naturvetenskaplig forskning är avgörande för utvecklingen av kunskap av betydelse på många områden. Sådan forskning är också av vikt för att svensk industri skall kunna klara en hårdnande internationell konkurrens. Avvecklingen av löntagarfonderna skapar förutsättningar för att förstärka forskning med sådan inriktning.

Löntagarfundsmedlen öppnar också särskilda möjligheter att främja idé- och kunskapsutbytet mellan universiteten och högskolorna å den ena sidan, och företagen å den andra. Ett sådant utbyte kan och skall ske med iakttagande av den viktiga principen om en koncentration av den offentligt finansierade forskningen till universitet och högskolor.

Den stiftelse för strategisk forskning jag förslår inrättad skall stödja forskning inom naturvetenskap och teknik, men också medicin, särskilt biomedicin.

Den forskning som skall stödjas skall vara av strategisk betydelse. Detta innebär att den måste ha såväl hög inomvetenskaplig kvalitet som långsiktigt industriellt intresse. En sådan inriktning står bäst i överensstämmelse med den inriktning av forskningen med löntagarfundsmedel som riksdagen redan har angivit. Ren industriell produkt- eller processutveckling bör däremot inte bli föremål för stöd. Ett viktigt fält för insatserna kan vara så kallade generiska vetenskaps- eller teknikområden där framsteg kan stödja utveckling även inom flera andra områden. Forskningsinsatserna kan avse såväl ren grundforskning som tillämpad forskning samt, inte minst, området däremellan. Vad som stundom benämnts riktad grundforskning har stor betydelse, inte minst för det svenska näringslivets långsiktiga konkurrensförmåga.

Insatserna kommer till viss del att kunna ske inom områden som redan har varit prioriterade och där verksamhet har börjat byggas upp. När ytterligare och förstärkta insatser nu kan göras bör särskilt goda förutsättningar finnas att skapa internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer.

Många av de förslag till användning av löntagarfundsmedel som har inkommit demonstrerar de möjligheter som finns genom gränsöverskridande forskning. Det gäller exempelvis områden som informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Framsteg inom områden av detta slag kan ge väsentliga bidrag till den svenska konkurrenskraften och få betydelse inom en rad områden.

Informationstekniken är t.ex. betydelsefull inte bara för näringslivet utan även för andra samhällsområden, för forskningens egen utveckling och för stöd till den enskilda människan i vardagslivet. Informationsteknikens potential är ännu inte på långt när fullt utnyttjad.

Materialteknik har prioriterats genom statligt stöd under flera år. Den har stor betydelse för konkurrensförmågan såväl hos materialtillverkande företag, inom exempelvis stål- eller kompositområdet, som hos materialanvändande företag, exempelvis inom verkstadsindustrin. Materialtekniken har betydelse även inom sjukvården, vilket jag återkommer till.

Biotekniken används som en samlande beteckning på forskning och utveckling inom en rad områden, med omfattande tillämpningsmöjligheter inom t.ex. medicin, veterinärmedicin, jord- och skogsbruk och miljövård. Forskningen bygger på tidigare framsteg inom grundläggande biologiska discipliner, exempelvis mikrobiologi samt cell- och molekylärbiologi.

Stiftelsens mandat tar alltså sin utgångspunkt i föreningen av det inomvetenskapligt och det industriellt intressanta. Den forskning stiftelsen stöder skall ha betydelse över ett brett fält. Jag vill dock understryka stiftelsens autonomi; inom ramen för dess stadgar är det stiftelsen själv som skall avgöra hur dess uppgift bäst fullföljs.

Medicinsk forskning

Medicinsk forskning har på ett tidigt stadium utpekats bland de områden, vilka skall erhålla stöd ur löntagarfondsmedlen. Den tidigare givna definitionen av uppdraget till stiftelsen för strategisk forskning innebär att den forskning som därigenom stöds i många fall kommer att beröra medicinska ändamål. T.ex. kan biotekniken väntas lämna väsentliga bidrag till utvecklingen av läkemedel. Inom den medicinska tekniken har andra kunskapsområden av strategisk karaktär - bl.a. informationsteknik och materialteknik - många tillämpningar.

Den forskning inom teknik, biomedicin eller naturvetenskap av särskild betydelse för medicinen som skall prioriteras bör söka kombinera målen att lösa medicinska problem och att bidra till svensk industris långsiktiga utveckling.

Inom flera av de nämnda vetenskaps- och teknikområdena görs det redan i dag betydande insatser. För att på ett ändamålsenligt sätt komplettera dessa bör stiftelsen ges stora möjligheter att, utifrån de grundläggande kriterier jag beskrivit, arbeta oberoende av rådande avgränsningar av vetenskaps- och teknikområden. Områdesprioriteringen bör kunna förändras över tiden. Stiftelsen avses få betydande möjligheter att anpassa insatserna till gällande förutsättningar, exempelvis tillgången på framstående forskare.

Mitt förslag: 25 procent av ifrågavarande medel anvisas för en stiftelse med uppgift att stödja forskning av strategisk betydelse för en god livsmiljö. Stiftelsen benämnes stiftelsen för miljöstrategisk forskning.

Stiftelsen bör särskilt stöda forskning som bedrivs inom nätverk av samverkande forskargrupper och institutioner. Huvuddelen av forskningsinsatserna bör utföras inom existerande organisationer, i första hand inom universitet och högskolor. Även forskningsgrupper utanför universitet och högskolor bör emellertid kunna delta. Möjligheterna att uppnå industriella tillämpningar bör tillvaratas.

Skälen för mitt förslag: Ansvaret för miljön och naturresurserna är av största betydelse för vår framtid. Forskningsinsatser på detta område har därför hög prioritet i många länder.

En betydande medvetenhet finns numera om vikten av ett ansvarsfullt förhållningssätt till miljön. Tyngdpunkten förskjuts därmed till förmån för insatser inom industri och samhälle i syfte att förändra produkter och produktionsprocesser i miljövänlig riktning. Vetenskapsakademien har i en särskild utvärdering av den svenska miljöforskningen bl.a. understrukit behovet av en industriell inriktning av miljöforskningen.

Bland förslagen till insatser inom miljöforskningsområdet märks utveckling av resurssnål teknik liksom miljöanpassade produkter, konstruerade för att ge minsta möjliga miljöpåverkan och kunna återanvändas. Andra områden är bevarandet av den biologiska mångfalden, utveckling av ekologiskt anpassade brukningsmetoder i jordbruk, skogsbruk och fiske samt även geografiska satellitbaserade informationssystem.

Många av dagens mest brännande miljöproblem är internationella. Inne bara forskning och utredningsarbete utan även de åtgärder som krävs för att vårda, skydda och rena miljön måste ske i internationellt samarbete. Utvecklingen av nya och miljövänliga former för energiproduktion är av betydelse.

Sverige och svenska forskare har länge gjort internationellt uppmärksammade insatser inom miljöområdet. Det gäller särskilt den yttre miljön. Ett stöd i en karakteristisk och tydlig form innebär en viktig, ytterligare stimulans för den svenska forskningen inom detta område. Miljöforskning som organiseras i nätverk ger möjligheter att angripa komplexa, oftast internationella, problem på ett sätt som är anpassat efter respektive problemområdes karaktär. Stöd av det slag som här avses skall också främja internationell samverkan på miljöforskningsområdet.

Den organisationsform för miljöforskningen som jag förordar utgår från att resurser skall kunna koncentreras till själva forskningen. Nätverk är för detta syfte att föredra framför etablering av nya institutioner med åtföljande ofta omfattande investeringar. De generella riktlinjer

som jag angivit i det föregående innebär bl.a. att det även inom miljöforskningens område blir aktuellt att bygga upp forskningsområden eller -centra med internationell slagkraft.

Ansatzerna inom miljöforskningen kan vara interdisciplinära. Det bör emellertid understrykas att forskning med strategisk betydelse för miljön också med framgång bedrivs med inomdisciplinära ansatser. Jag vill i detta sammanhang betona den biologiska forskningens betydelse. Den valda decentraliserade organisationsprincipen ger ledande forskare möjlighet att delta i samarbetet med bibehållen kontakt till den grundläggande forskningen och den högre utbildningen.

Även forskningsmiljöer utanför universitets- och högskolesystemet bör kunna delta i den verksamhet som stöds av stiftelsen. Detta inkluderar forsknings- och utvecklingsenheter inom industrin.

Transporter har en särskild betydelse också i miljösammanhang. Inom stiftelsen bör stöd till forskningsinsatser också på detta område vara möjliga.

Flyg-, järnvägs- och fordonssektorerna har, tillsammans med olika högskolor, utarbetat förslag till forskningsprogram. I dessa program ingår många projekt som motiveras av ökande krav på lägre miljöbelastning från transportsektorn. Som exempel kan nämnas krav på recirkulering av material i olika bilkomponenter. Stiftelsen skall, om den så finner lämpligt, också kunna stödja insatser inom detta område som inte är direkt miljörelaterade men som likväl har betydelse för utveckling av transporter i enlighet med höga miljökrav.

7 Kulturvetenskaplig forskning

Mitt förslag: En stiftelse för kulturvetenskaplig forskning upprättas och tillförs 15 procent av ifrågavarande medel.

Stiftelsen upprättas i anslutning till Riksbankens Jubileumsfond.

Skälen för mitt förslag: Forskning inom kulturvetenskaperna är betydelsefull för svensk kultur och bildning. Särskilt den humanistiska kunskapens betydelse växer. Dess direkta betydelse för utbildningen i vid mening är uppenbar.

Forskning inom kulturvetenskaperna är särskilt viktig i en värld som präglas av snabba tekniska, ekonomiska och sociala förändringar.

Kulturvetenskaperna ger de teoretiska och metodologiska förutsättningarna för att förmedla och tolka viktiga samhällsprocesser, nationellt och internationellt. Härigenom ger de kunskaper av oundgänglig betydelse för utformningen av vårt framtida samhälle.

För en rättsstat spelar också utvecklingen av rättssystem med en gedigen kulturell förankring en viktig roll. Historiska och rättskomparativa perspektiv på samhällsförändringar är betydelsefulla.

Sveriges förmåga till samverkan med andra länder och folk sammanhänger bl.a. med vårt folks förankring i den egna kulturen och av människors insikt i och förståelse för andra länders förhållanden. Det kan gälla politisk, rättslig eller kommersiell samverkan. Vår förmåga till samverkan har emellertid betydelse också när det gäller frågan om hur vi tar emot och inpassar de människor med andra kulturer, språk och religioner som kommer till vårt land.

Den kulturella utmaning, som vårt land ställs inför till följd av de ökade internationella relationerna, skärper kraven på förstärkning av den kulturvetenskapliga forskningen. Den dominerande roll som det övriga Europa kommer att spela i Sveriges framtida internationella relationer gör det naturligt att det i stiftelsens uppdrag ingår att stödja forskning av betydelse i samband med de europeiska integrationssträvandena. Inte minst viktig är kunskap om Europas historia, kultur samt rätts- och idéutveckling.

Den stiftelse som jag nu föreslår inrättad skall ges stora möjligheter att välja stödformer som är väl anpassade till den kulturvetenskapliga forskningens krav och behov. Strävan efter koncentration, internationellt samarbete och forskarrekrytering har emellertid stor giltighet även inom detta vetenskapsområde.

Många angelägna men komplexa problemområden kan behandlas genom interdisciplinära ansatser. För stöd med löntagarfondsmedel bör sådan kulturvetenskaplig forskning prioriteras som brygger över till andra discipliner, exempelvis medicin, beteendevetenskaper eller informationsteknik. Omvårdnadsforskning och forskning för kvalitetssäkring inom vård och omsorg får ökad betydelse.

Starka skäl talar för att den stiftelse jag nu föreslår för kulturvetenskaplig forskning knyts till Riksbankens Jubileumsfond. Jubileumsfonden bör handha medelsförvaltning och administration för stiftelsen. En ökad pluralism och möjligheter att välja nya stöd- och verksamhetsformer i enlighet med vad jag anfört tidigare i denna proposition, är emellertid samtidigt angelägna. Den nu föreslagna stiftelsen bör utformas så att den bidrar till detta. Sålunda bör den nya stiftelsen ha en egen styrelse skild från Jubileumsfonden.

8 Organisationsfrågor

Min bedömning: En organisationskommitté bör tillsättas för vardera stiftelsen för strategisk forskning, stiftelsen för miljöstrategisk forskning och stiftelsen för kulturvetenskaplig forskning. Organisationskommittéerna bör få till uppgift att utarbeta förslag till stadgar och andra erforderliga bestämmelser för respektive stiftelse.

Skälen för min bedömning: Efter riksdagens beslut med anledning av de av mig förordade principerna för användningen av löntagarfondsme-

del för forskningsändamål erfordras ett organisationsarbete som inbegriper vetenskaplig likaväl som industriell expertis. Tre organisationskommittéer bör anförtros dessa uppgifter. Följande riktlinjer bör gälla för organisationskommittéernas arbete.

- Stiftelsen för strategisk forskning, stiftelsen för miljöstrategisk forskning och stiftelsen för kulturvetenskaplig forskning skall vardera ledas av en styrelse som inledningsvis utses av regeringen.

- Styrelserna sammansätts så att kravet på förmåga att bedöma olika insatsers betydelse för de syften jag har angett tillgodoses. Styrelserna för de två förstnämnda stiftelserna bör, med för varje fall lämplig fördelning, sammansättas av ledande personer från såväl forskningsvärlden som från näringslivet. I styrelserna skall ingå någon eller några ledamöter som utses av regeringen.

- Det förutsätts att stiftelserna till stor del använder externt tillgängliga erfarenheter, bl.a. för bedömning av vetenskaplig kvalitet eller industriell betydelse. Vidare skall, när så bedöms lämpligt, internationell expertis anlitas, såväl för bedömning av olika förslag som för utvärdering.

- Riksbankens Jubileumsfond förvaltar medlen för stiftelsen för kulturvetenskaplig forskning, medan de två andra stiftelserna får förvalta sina medel själva.

- Stiftelserna skall vara beredda att besluta om insatser så att forskning som finansieras med medel från de tidigare löntagarfonderna kan starta under budgetåret 1994/95.

- Stadgeförslagen skall bl.a. avse formerna för att fortsättningsvis utse ledamöter i styrelserna. I stadgeförslagen bör också riktlinjerna anges för utvärdering och uppföljning av den verksamhet som finansieras.

De förslag till forskningsinsatser som kommit in under förarbetet till de förslag jag här har presenterat kommer att överlämnas till stiftelserna.

Enligt min mening tillgodoses de kriterier för forskning med löntagarfondsmedel som jag tidigare nämnt bäst genom att styrelserna får en sammansättning och en arbetsinriktning av det slag jag här har angivit. På detta sätt erhålls ett slagkraftigt komplement till de redan existerande forskningsråden och andra forskningsstödjande institutioner.

9 Stiftelsehögskolor

Frågan om ett överförande till stiftelseform av minst två högskolor har hög aktualitet. Jag räknar med att före utgången av mars månad detta år kunna förelägga riksdagen förslag i detta avseende. Därvid kommer erforderlig kapitalbildning m. m. att kunna ske med utnyttjande av del av återstående löntagarfondsmedel.

10 Hemställan

Prop. 1992/93:171

Med hänvisning till vad jag anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag förordat om användningen av löntagarfondsmedel till forskning, särskilt riktlinjerna för val av och inriktning för satsningarna (avsnitt 3),
2. godkänna vad jag förordat om de ekonomiska och organisatoriska grunddragen för stiftelserna (avsnitt 4),
3. godkänna vad jag förordat om stiftelsen för strategisk forskning (avsnitt 5),
4. godkänna vad jag förordat om stiftelsen för miljöstrategisk forskning (avsnitt 6),
5. godkänna vad jag förordat om stiftelsen för kulturvetenskaplig forskning (avsnitt 7).

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag anført om organisatoriska frågor i samband med bildandet av stiftelserna (avsnitt 8).

11 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anført för de åtgärder och det ändamål som han har hemställt om.

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 februari 1993	3
1 Inledning	3
2 Bakgrund	4
2.1 Inkomna förslag om användning av löntagarfondsmedel till forskning	4
2.2 Sverige i ett internationellt perspektiv	6
2.3 Svensk konkurrenskraft	7
2.4 Svensk forskning i dag	8
3 Användningen av löntagarfondsmedel till forskning	11
4 Ekonomiska och organisatoriska grunddrag för stiftelserna ..	13
5 Strategisk forskning	14
6 Miljöstrategisk forskning	17
7 Kulturvetenskaplig forskning	18
8 Organisationsfrågor	19
9 Stiftelsehögskolor	20
10 Hemställan	21
11 Beslut	21